

Адміністративне право. Навчальний посібник

Навчальний посібник підготовлено з урахуванням здобутків вітчизняної адміністративно-правової науки, новел законодавства, сучасної адміністративної практики, модульної технології навчання.

Структура посібника включає три навчальні модулі: "Основи адміністративного права", "Відповідальність за адміністративні проступки" та "Публічне адміністрування в окремих галузях і сферах". У першому модулі розглядаються основні детермінанти адміністративного права як фундаментальної юридичної галузі та публічного адміністрування як головного організуючого чинника в суспільстві. Другий модуль охоплює питання відповідальності громадян за адміністративні проступки. Третій розкриває особливості публічного адміністрування в різних галузях економіки та сферах суспільного життя.

Посібник розрахований на широку читацьку аудиторію: студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів. Він буде корисним для науковців, практичних працівників та й загалом для всіх, хто цікавиться питаннями адміністративного права.

УДК 342.9(477)
ББК 67.9(4Ук)301
Г95

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник
(лист № 1.4/18-Г-146.1 від 10.01.2010)

Рецензенти:

Берлач А. І. – д-р юрид. наук, проф.;
Демський Е. Ф. – канд. юрид. наук, доц.;
Кузьменко О. В. – д-р юрид. наук, проф.;
Стеценко С. Г. – д-р юрид. наук, проф.

Гуржій Т. О.
Г95 Адміністративне право України : навч. посіб. – К. : КНТ,
Х. : Бурун і К, 2011. – 680 с.

ISBN 978-966-373-651-8 (КНТ)
ISBN 978-966-8391-12-5 (Бурун і К)

Навчальний посібник підготовлено з урахуванням здобутків вітчизняної адміністративно-правової науки, новел законодавства, сучасної адміністративної практики, модульної технології навчання.

Структура посібника включає три навчальні модулі: «Основи адміністративного права», «Відповідальність за адміністративні проступки» та «Публічне адміністрування в окремих галузях і сферах». У першому модулі розглядаються основні детермінанти адміністративного права як фундаментальної юридичної галузі та публічного адміністрування як головного організуючого чинника в суспільстві. Другий модуль охоплює питання відповідальності громадян за адміністративні проступки. Третій розкриває особливості публічного адміністрування в різних галузях економіки та сферах суспільного життя.

Посібник розрахований на широку читачську аудиторію: студентів, курсантів, слухачів, аспірантів (ад'юнктів), викладачів вищих навчальних закладів. Він буде корисним для науковців, практичних працівників та й загалом для всіх, хто цікавиться питаннями адміністративного права.

УДК 342.9(477)
ББК 67.9(4Ук)301

© Гуржій Т. О., 2011
© Оформлення та верстка
ТОВ "КНТ", 2011
© Фірма "Бурун і К", 2011

ISBN 978-966-373-651-8 (КНТ)
ISBN 978-966-8391-12-5 (Бурун і К)

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	10
МОДУЛЬ І. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	13
РОЗДІЛ 1. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО – ФУНДАМЕНТАЛЬНА ГАЛУЗЬ ПРАВА	13
§ 1. Сутність публічного адміністрування	13
§ 2. Предмет адміністративного права	17
§ 3. Метод адміністративного права	25
§ 4. Структура адміністративного права	27
§ 5. Взаємодія адміністративного права з іншими юридичними галузями	29
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ	36
§ 1. Поняття та ознаки адміністративно-правових норм	36
§ 2. Структура адміністративно-правової норми	38
§ 3. Види адміністративно-правових норм	44
§ 4. Адміністративно-правові відносини	50
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	62
§ 1. Поняття та види методів публічного адміністрування	62
§ 2. Методи переконання	64
§ 3. Методи заохочення	70
§ 4. Адміністративний примус	86
РОЗДІЛ 4. ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	115
§ 1. Форми публічного адміністрування: поняття і види	115
§ 2. Адміністративно-правові акти	119
§ 3. Адміністративний договір	136
§ 4. Надання адміністративних послуг та здійснення інших юридично значущих дій	143
РОЗДІЛ 5. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	148
§ 1. Поняття та види суб'єктів адміністративного права	148
§ 2. Громадяни (громадяни України, іноземці, особи без громадянства) як суб'єкти адміністративного права	153
§ 3. Верховна Рада України як суб'єкт адміністративного права ...	163
§ 4. Президент України як суб'єкт адміністративного права	168
§ 5. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права	176
§ 6. Органи (посадові особи) місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права	203
§ 7. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права	219
МОДУЛЬ ІІ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОСТУПКИ	240

РОЗДІЛ 6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОСТУПКИ	240
§ 1. Закон про відповідальність за адміністративні проступки	240
§ 2. Чинність закону про відповідальність за адміністративні проступки	247
§ 3. Перспективи розвитку вітчизняного адміністративно-деліктного законодавства	249
§ 4. Генезис поняття «адміністративний проступок» у теорії адміністративного права та законодавстві ..	257
§ 5. Ознаки адміністративного проступку за чинним законодавством	261
РОЗДІЛ 7. СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОСТУПКУ ...	270
§ 1. Склад адміністративного проступку: поняття та структура	270
§ 2. Об'єкт адміністративного проступку	272
§ 3. Об'єктивна сторона адміністративного проступку	276
§ 4. Суб'єкт адміністративного проступку	285
§ 5. Суб'єктивна сторона адміністративного проступку	290
РОЗДІЛ 8. АДМІНІСТРАТИВНІ СТЯГНЕННЯ	295
§ 1. Адміністративне стягнення: поняття, ознаки, види	295
§ 2. Принципи призначення адміністративних стягнень ...	309
§ 3. Загальні правила накладення адміністративних стягнень	313
МОДУЛЬ III. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ І СФЕРАХ	319
РОЗДІЛ 9. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ	319
§ 1. Економіка як об'єкт адміністративно-правового регулювання	319
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері економіки	325
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування сферою економіки	326
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері економіки	328
РОЗДІЛ 10. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ	343

§ 1. Фінанси як об'єкт адміністративно-правового регулювання	343
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у фінансовому секторі економіки	347
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування сферою фінансів	348
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері фінансів	351
РОЗДІЛ 11. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ	367
§ 1. Захист економічної конкуренції як об'єкт адміністративно-правового регулювання	367
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері захисту економічної конкуренції	372
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері захисту економічної конкуренції	373
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері захисту економічної конкуренції	375
РОЗДІЛ 12. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ	383
§ 1. Промисловість як об'єкт адміністративно-правового регулювання	383
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері промисловості	389
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері промисловості	390
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері промисловості	392
РОЗДІЛ 13. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	406
§ 1. Агропромисловий комплекс як об'єкт адміністративно-правового регулювання	406
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в агропромисловому комплексі	411

§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування в агропромисловому комплексі	412
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація в агропромисловому комплексі	414
РОЗДІЛ 14. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗЕЙ ТРАНСПОРТУ І ЗВ'ЯЗКУ	429
§ 1. Транспорт і зв'язок як об'єкти адміністративно-правового регулювання	429
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в галузях транспорту і зв'язку	435
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування в галузях транспорту і зв'язку	437
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація в галузях транспорту і зв'язку	439
РОЗДІЛ 15. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	456
§ 1. Праця та соціальна політика як об'єкти адміністративно-правового регулювання	456
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в трудовій та соціальній сферах ...	464
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування в трудовій та соціальній сферах ...	466
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація в трудовій та соціальній сферах	468
РОЗДІЛ 16. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	482
§ 1. Охорона здоров'я як об'єкт адміністративно-правового регулювання	482
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я	486
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері охорони здоров'я	488
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері охорони здоров'я	489
РОЗДІЛ 17. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРАВ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ	501

§ 1. справи сім'ї, молоді та спорту як об'єкт адміністративно-правового регулювання	501
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у справах сім'ї, молоді та спорту	509
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування в справах сім'ї, молоді та спорту ...	510
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у справах сім'ї, молоді та спорту	512
РОЗДІЛ 18. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ	522
§ 1. Освіта як об'єкт адміністративно-правового регулювання	522
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері освіти	529
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування сферою освіти	530
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері освіти ..	532
РОЗДІЛ 19. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	543
§ 1. Наука як об'єкт адміністративно-правового регулювання	543
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в науковій сфері	545
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування сферою науки	546
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація в науковій сфері	548
РОЗДІЛ 20. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРИ	561
§ 1. Культура як об'єкт адміністративно-правового регулювання	561
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері культури	567
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері культури	568
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері культури	570
РОЗДІЛ 21. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ	588

СКОРОЧЕННЯ

§ 1. Внутрішні справи, як об'єкт адміністративно-правового регулювання	588
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері внутрішніх справ	593
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері внутрішніх справ	594
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері внутрішніх справ	597
РОЗДІЛ 22. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ	621
§ 1. Закордонні справи як об'єкт адміністративно-правового регулювання	621
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в сфері закордонних справ	628
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування в сфері закордонних справ	629
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері закордонних справ	631
РОЗДІЛ 23. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНИ	642
§ 1. Оборона як об'єкт адміністративно-правового регулювання	642
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування у сфері оборони	647
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері оборони	649
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація в сфері оборони	652
РОЗДІЛ 24. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	660
§ 1. Національна безпека як об'єкт адміністративно-правового регулювання	660
§ 2. Нормативно-правові засади публічного адміністрування в сфері національної безпеки	667
§ 3. Суб'єкти загальної компетенції, які здійснюють адміністрування у сфері національної безпеки	668
§ 4. Спеціалізована публічна адміністрація у сфері національної безпеки	671

ЦКУ	Цивільний кодекс України
ГКУ	Господарський кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
ККУ	Кримінальний кодекс України
АР Крим	Автономна Республіка Крим
МВС України	Міністерство внутрішніх справ України
СБУ	Служба безпеки України
КАСУ	Кодекс адміністративного судочинства України
ЦПК	Цивільний процесуальний кодекс України
МКУ	Митний кодекс України
НБУ	Національний банк України
АМК України	Антимонопольний комітет України
АПС	агропромисловий комплекс
СКУ	Сімейний кодекс України
МНСУ	Міністерство надзвичайних ситуацій України

[Перейти на сайт](#) →